

KYNSLIGUR ÁGANGUR

HÁLVA AÐRU MILLIÓN UM ÁRIÐ

Heildarætlanin um kynsligan ágang mælir til, at gott og væl hálv onnur millión krónur um árið verður játtað til átøk móti kynsligum ágangi

Danjal av Rana

Heildarætlanin um kynsligan ágang varð í farnu viku handað Anniku Olsen, landsstýrskvinnu í Almannamálum. Heildarætlanin fevnir um átta átøk, sum kunnu setast í verk yvir eitt trý ára skeið, og fara at kosta 4,3 milliónir krónur. Átøkini fevna um viðgerðartilboð, upplýsing og kunning, tilbúgvingarætlan, átøk, sum venda sær til fólk og felagsskapir, sum fáast við børn í fritíðini og átøk í mun til fólk við menningartarni ella sálarligum avbjóðingum.

Kostnaðarmiklasta átakið sum skotið verður upp, er at játta eina millión um árið til viðgerð til teirra, sum hava seinárin orsaka av kynsligum ágangi. Peningurin skal millum annað nýtast til at bjóða ókeypis viðgerð hjá sálarfrøðingi.

Arbeidsbólkurin mælir til, at tað vera løggildir sálarfrøðingar, sum skulu kunna veita hesa viðgerð, og at 12 viðgerðartímar kunnu teimum, sum hava verið fyri kynsligum ágangi.

Við hesum tilboðnum hava fólk, ið hava verið fyri kynsligum ágangi, sostatt triggjar møguleikar fyri

viðgerð. Eitt er tilboðið um ískoyti frá Heilsutrygd til sálarfrøðiliga viðgerð til fólk, ið eru yngri enn 25 ár, eitt er viðgerðartilboðið frá felagsskapinum KRIS, umframt tað almenna viðgerðartilboðið sambært heildarætlanini, har til ber at fáa ókeypis viðgerð hjá útbúnum sálarfrøðingi.

– Fyri nógv vaksin fólk, sum dragast við seinárin orsaka av kynsligum ágangi í barndóminum, er talan um ein óberandi tungan førning av skomm, ótta, vónloysi og trupulleikum í sambandi við bæði familjulívið og arbeidslívið. Tí er tað sera týðningarmikið, at tey fáa møguleika til at leita sær hjálp og sálarfrøðiliga viðgerð, skrivar arbeidsbólkurin.

Eitt annað átak, er at veita eitt tilboð um hjálp til teirra, sum fremja kynsligan ágang. Heildarætlanin mælir til, at 120.000 krónur um árið verða nýttar, til at seta á stovn eitt viðgerðartilboð til teirra, sum fremja kynsligan ágang. Hendan játtanin kemur aftur at teimum 160.000 krónunum, sum heildarætlanin um harðskap í parløgum og nærsambondum mælir til verða nýttar til eitt viðgerðartilboð til teirra,

sum fremja harðskap. Eisini her er ætlanin, at ein sálarfrøðingur skal taka sær av viðgerðartilboðnum.

Átakið skal eggja vaksnum, sum hava kynsligar tankar um børn, til at leita sær hjálp gjøgnum eina anonyma ráðgeving. Hildið verður, at kynsligur ágangur á børn kann steðgast, um møgulig gerningsfólk fáa rætta hjálp rættstundis.

Hesar 120.000 krónurnar skulu nýtast til at gera lýsingar at røkka teimum, sum hava trupulleikar við kynsligum ágangi og sum vilja hava hjálp.

Heildarætlanin mælir eisini til, at meiri kunning verður gjørd um kynsligan ágang á netinum. Mælt verður tí til at játta 100.000 krónur í 2017 og 100.000 krónur í 2018 til at styrkja og útbýggja fyrirbyrgingararbeiðið á netinum, við

at gera upplýsandi átøk og tilfar, millum annað fyrilestrar fyri foreldrum.

Heildarætlanin mælir eisini til, at peningur verður settur av til førleikamenning av fólki, ið arbeidir við børnum og ungum, so sum starvsfólk á stovnum og skúlum, av leiðarum og fólki, ið fáast við børn í fritíðini, so sum í ítróttarfeløgum, skótum og á legum, og fólki, ið arbeida við fólki við menningartarni og sálarligum avbjóðingum.

Her verður hugsað um at skipa fyri skeiðum og evnisdøgum, kanska við lutu av sálarfrøðingi, lögfrøðingi og lögreglu, eins og kunningar-átøkini í Harðskapsætlanini.

Eisini verður mælt til, at játta pening til at gera tilfar og kunning til teirra, ið hava menningartarn ella sálarligar avbjóðingar, at tey fáa neyðuga og serliga undirvísing,

52 fráboðanir um kynsligan ágang í fjør

Løgreglan sigur, at millum 50 og 60 mál um kynsligan ágang verða meldaði um árið.

Løgreglan sigur, at millum 50 og 60 mál um kynsligan ágang verða meldaði um árið. Í 2014 vóru 52 mál umkynsligan ágang meldað til lögregluna, og var talan um ymisk mál, frá blygnadarskemd til framda samlegu. Løgreglan sigur, at talan var um ágang bæði á børn og vaksin.

Eins og í grannalondunum, so er vanligt at rokna við, at einans ein brøkpartur av tilburðunum verða meldaðir, og

at stór myrkatøl gera seg galdandi á økinum. Løgreglan minnir á, at fleiri av teimum, sum verða meldað, hava gjørt seg inn á fleiri fólk, og tí skal talið av meldaðum málum fleirfaldast, til tess at meta um, hvussu nógv í veruleikanum eru fyri kynsligum ágangi.

Eingi almenn tøl eru fyri, hvussu mangar fráboðanir eru um kynsligan ágang, men felagsskapurin KRIS sigur, at tey fáa vanliga um 50 áheitanir um árið, tó at tey higartil í ár longu hava fingið fleiri áheitanir um hjálp enn tað.

ing, og læra at gerast betur før fyri at at seta mörk, bæði hjá sær sjálvum og øðrum.

– Vilja vit gera nakað munagott til tess at basa kynsligum ágangi, og til tess at hjálpa teimum, sum eru rakt, krevur hetta raðfestingar, undir hesum eisini fíggjarligar raðfestingar, skrivar arbeidsbólkurin í innanginum í heildarætlanini.

Arbeidsbólkurin vísir á, at sannlíkt er tó, at samfelagið

sparir pengarnar inn aftur, eitt nú í sjúkradøgum hjá teimum, sum hava verið fyri kynsligum ágangi.

– Peningurin, sum settur verður av til átøkini í hesari heildarætlanini, eigur tí ikki at síggjast sum ein útreiðsla fyri samfelagið, men hinvegin sum ein skilagóð og neyðug iløga, sum fer at verða afturgoldin fleiri ferðir, skrivar arbeidsbólkurin.

danjal@sosialurin.fo

Aðalorðaskifti í vár

Annika Olsen ætlar at leggja heildarætlanina um kynsligan ágang fyri Løgtingið til aðalorðaskifti í vár

Sambært heildarætlanini skulu 1,49 milliónir krónur jättast í 2016, 1,74 milliónir krónur í 2017 og 1,57 milliónir krónur í 2018, so samlaða játtanin yvir trý ár verður 4,8 milliónir krónur.

Annika Olsen sigur, at hon ætlar at leggja heildarætlanina fyri Løgtingið til aðalorðaskifti í vár.

– Átøkini eru hvør á sínum øki umráðandi at fáa sett í verk, og vóni eg, at Løgtingið tekur væl ímóti hesum, so farast kann undir at seta Heildarætlanina og átøkini í henni í verk, eins og uppskotið mælir til, sigur Annika Olsen.

Hon ásannar, at tað verður torført at finna pláss til játtanina innan givnu

figgjarkarmarnar, men sigur, at landsstýrið hevur tikið hædd fyri hesi heildarætlanini í verandi samráðingum um figgjarkarmarnar.

– Hóast hetta kostar nú, so eru hetta útreiðslur, sum landið vinnur aftur seinni, við tað at fólk fáa tað betri. Heldur enn at gerast óarbeiðsfør av sjúku, kunnu tey nú fáa viðgerð og koma aftur út í samfelagið og til arbeiðis. Soleiðis kunnu vit vónandi lækka um talið av sjúkradøgum, innlegginum og viðgerðum av seinárin, soleiðis at eisini tey, sum hava verið fyri kynsligum ágangi, aftur kunnu gerast ein virkin partur av samfelagnum, sigur Annika Olsen, landsstýrskvinnu.

Hon gleðist um, at vit nú hava tvær góðar heildarætlanir at fyrirbyrgja harðskapi og ágangi, nevnliga heildarætlanina fyri kynsligan ágang og álitid um harðskap í parlagi og nærsambondum.

– Vit hava eisini hert fráboðanarskylduna, vit hava sett á stovn eitt Barnahús, umframt at skipa hevur verið fyri fundum um alt landið, bæði í samband við Sig Frá verkætlanina og um álitid um harðskap í parlagi og nærsambondum. Hetta vísir, at vit taka hendan trupulleikan í størsta álvara og tað fara vit at halda á at gera, sigur Annika Olsen, landsstýrskvinnu.

danjal@sosialurin.fo

Fyrningarfrestirnar politiskt mál

Í heildarætlanini fyri kynsligan ágang, verður mett, at spurningurin um fyrningarfrestir krevur politiska viðgerð og vilja at avgera.

Arbeidsbólkurin, ið hevur gjørt heildarætlanina fyri kynsligan ágang, ið var handað landsstýrinum í farnu viku, metir, at spurningurin um fyrningarfrestir í málum um kynsligan ágang, krevur politiska viðgerð, áðrenn nøkur broyting verður framd.

Rættarstøðan í Føroyum í dag er, at fyrningarfrestin fyri mál, sum snúgvá seg um samlegu ella annað kynsligt samband við barn undir 15 ár, er 10 ár frá tí degi, at barnið fyllir 18 ár. Um talan er um grovar umstøður, ella

um barnið er undir 12 ár, er fyrningarfrestin 15 ár frá tí degi, barnið fyllir 18 ár. Tað vil siga, at fyrningarfrestin í minsta lagi er 10 ár og í mesta lagi 33 ár, alt eftir, nær lógarbrotið er framd.

Í viðmerkingunum til heildarætlanina skrivar arbeidsbólkurin, at hesar fyrningarfrestirnar eru millum tær longstu í rættarlógini. Arbeidsbólkurin nevnr fleiri orsøkir til, at ein fyrningarfrest finst fyri øll revsimál. Fyrst verður nevndur rættartrygdin hjá tí ákærda og hansara møguleiki at verja seg. Próvtílfar broytist við tíðini og minni hjá fólki broytist eisini, sum tíðin liður. Hetta kann gera tað trupult hjá tí ákærda at verja seg, skrivar arbeids-

bólkurin. Harnæst nevnr arbeidsbólkurin, at fyrirbyrgjandi endamálið við revsing minkar við tíðini.

Arbeidsbólkurin vísir eisini á, at tað er torførari at kanna gomul mál enn nýggj mál. Tískil kann hugsast at gomul mál taka orku frá nýggjum málum, har størri møguleiki er at fáa ein dóm. Hesi uppfatan stuðlar fútin eisini í síni viðtalu við arbeidsbólkin. Fútin metir hetta vera sera óheppið fyri órættaða/u, sum kann fáa kensluna av, at rættarskipanin ikki trýr upp á viðkomandi.

Arbeidsbólkurin heldur, at tað er politiska skipanin, sum skal taka støðu til, um fyrningarfrestin skal avtakast fyri siðamisbrot.

danjal@sosialurin.fo